ԲՈՍՖԱՆԵՐՈՒԹԻՒՆ—ՏԱՐԻ—ԹՎԻ—1129 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ—8—ՓԵՏՐՎԱՐ 1872

ԳԱՆՁՄԱՆՔ

Տարեկան գին և Պոլսոյ համար (80) գր.
» Գաւառաց » 100 գր.
Վեցամսեայ գ. Պոլսոյ » 90 գր.
» Գաւառաց » 3 ՄՐԼ.
Առանձնապէս թերթի դիմաց 50 փարա
Ցանուցմանց տողը մէկ անգամի համար 3 գրաս. երկու անգամի համար 2 գրաս. աւելի անգամներու համար զտա սակարկութիւն կայնայ։

ԱՐԱՐԱՏ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՏՄԱՆՔ

Դուրս գացած լրագրաց ճանրու հոսիքը խմբագրութիւնս մը չ։

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագրի—Ցնօրէնին ուղիղ ասղրութ. Կ. Պոլիս, Զինիլի խան, Մասիսի գրատունը։

Ճամբու հոսիքը լիմարուած է համակ չորեպատնութիւն։

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՊՕԼԻՍ 8 ՓԵՏՐՎԱՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Հռոմ հրատարակուած Լոքէռանոյը Ալամ անուն լրագիրն Աւստրիոյ հականախարարական կամիրիկոյ վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնը կուտայ։

«Հին կամիրիկներն որ յոյժ կը յարգուին Աւստրիոյ մէջ։

Այժիշ Անան ժողովրդապետը հին կաթոլիկոս գործակատար ժողովոյն հետեւեալ թեմական կանոնները առաջարկեց։

1. Եպիսկոպոսի մը անուանումը բոլոր թեմերուն ապագայ ընտրութիւնները պէտք է լինի, ոնիսոս՝ ի հրաման։

2. Եպիսկոպոսը շնորհագաշտութեանց իրաւունք ունի, բայց առանց փոխարինի, որովհետեւ ամեն որբարգան պաշտօնանց գործերը՝ թէ՝ ի քահանայէ կատարուին եւ թէ յեպիսկոպոսէ, պէտք է ձրի բլլան, ինչպէս քրիստոնէութեան առջի ժամանակները։

3. Եպիսկոպոսն իր անուանումն ասեն հաստիս Հռոմէական Հայրապետին ծանուցանէ, երբ այդ ամենայն վրայ նասագը մերժէ անոխուութիւնը վարդապետութիւնը, որոյ համար հիմա Հռոմէական ամենայր պարագ կը հոմնրուի։

4. Եպիսկոպոսի մը դէմ եղած բողոքները օրինաշարի մէջ քննուին ու դատուին։

5. Եպիսկոպոս մը կրնայ ժողովրդէն վար առնուիլ, բայց ոչ բռնաբարուիլ։

6. Եպիսկոպոսն մ՚իրաւունք չունի իր թեմին քահանաները քաղաքական կարծեաց համար դատելու։

7. Պետութիւնն դէմ եղած օրինազանցութիւնները՝ Պետութիւնն միայն կ՚իմանայ դատել եւ պատժել։

8. Եպիսկոպոսը՝ իբրեւ ժողովրդապետ՝ ինքն ալ վիճակ մը մատակարարել, ուսկից եւ իրեն պատշաճ եկամուտ մը կարենայ հայթայթել։ վասն զի պէտք չէ որ անդրոյն մեայ։

9. Այսուհետեւ, ոչ ապրիպիսկոպոսք գանուին, ոչ պատրիարքներ, ոչ հայրապետք եւ ոչ եպիսկոպոսական ժողովք։ վասն զի ամեն եպիսկոպոս ազատ հաստատեալ է՝ ի Տիրոջէ՝ իր վիճակն անկախութեամբ կառավարելու։

10. Գահանայք ամենեւին հնազանդութեան պարտաւորութիւն չունին ոչ եպիսկոպոսն այն գործոյ մէջ՝ որ եկեղեցական չէ։ եւ ինքնանուէրն թեմերը պէտք է հակին որ եպիսկոպոս մը չկամենայ այդ հնազանդութիւնը բանեցնելու պահանջել։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պէրլին 16 փետր.

Հիւսիսային Գերմանական կոգէթ լրագիրը կը յայտնէ թէ Ալսասիայի խնդրոյն մէջ Գերմանիոյ միջնորդելուն լուրը՝ պէտ Անդրկական ցեղի նեւս լրագիրը առած էր, բոլորովին սուտ է։

Լոնտրա 16 փետր.

Երէկ իրիկուն հասարակաց խորհրդարանը գաղանի քննութիւնն սուտիարկութիւնն ընդունեց։

Վիէննայ 16 փետր.

Այսօր ողղարկեն ժողովն ընդունեց այն առաջարկութիւնը թէ դար հասատատած բոլոր տարբերը Նաբոլէոնի գրոտոլոյն գոչելոյն ծանր տնաեռ ոնաեռոյ արձանագրեն։

Նոյն նասին մէջ Նարբոնի գործոյ դպրոցանոցի հարցման մը պատասխանելով յայտնեց թէ կատարութիւնը ուշադրութեամբ կը հսկէ Գենարթութեանց մեքենայու թիւնեներուն վրայ, եւ զանոնք խստիւ պիտի զգէ։

Փարիզ 16 փետր.

Պանարթիսական դարաղլուխ Պ. Ֆր Ֆոնթիի յուզարկաւորութեան առթիւ ազատ Գենարթիական վարչի դոյզ մ՚եղաւ տանց հետեւանաց եւ տանց կարեւորութեան։

Պաղնի հեռաւոր բերդ մ՚ուղարկուելու դատապարտեցաւ։

Փարիզ 17 փետր.

Գենարթիական՝ մերոյ վարակելու մեծ ֆանը կրնան։

Գուրպանեան երկու ճիւղերը միացնելու նոր փորձեր կը լինին։

Ժողովին ամեն մէկ մասն իր կուսակցութեան ծրագիրը խնդրարկելու կ՚զրազի։

Նախնական նպիտոյ վրայ տարբ գնելու տաւորութիւնը։ զոր մոդովը յունվ. 19 ին պարմանու մերժած էր։ հիմա ընդունելու հաւանակարութիւն կայ։

Մարքիզէն մեր տաւած լուրերը կը ծանուցանեն թէ ապատամբութիւնը ահեղ կերպիւ մեծցած է երկրին մէջ։

Զարոյց կայ թէ Յապանիոյ մէջ պաշտաւորը նպէն հրամայական տաւած են։

Փարիզ 17 փետր. իրիկուն.

Կը հաստատեն թէ Գարբանեան երկու ճիւղերուն միացումը փիրջնապէս կատարուելու։ այս կէս օրէն ետեւ։

Աբքէրլի Դամիրիկեանները ապանոզ բանարարկելոյ հիմը մոհան եւ մեայելոյ ալ հետաւոր բերդ մ՚ուղարկուելու չատատարանցան։

Երբեմն Նաբոլէոնի ատաջին պաշտօնեայ Պ. Ռաւէի բնարարութիւնը վերադարձոյ։ ապաստ ապրելին ժողովոյ մէջ նոր ոգիա։

Մեշիլ 16 փետր.

Մերիքական Զարմանալի լրագրին խմբագիրը 18 ամիս բանտարկութեան եւ 500 ֆիորին ալ տուգանոյ դատապարտեցաւ յոգուածի մը համար, որոյ մէջ Անտրոսի կամրը կոտրատանէր իբրեւ մեզարակից Ոպրէնոմիլի ըսպանութեան։

Պարիզ 16 փետր.

Երկաթուղեայ վերարերեալ դաշնագիրը վաւերացաւ։ եւ նոցա գինուելիեան տնօրէն Պ. Ռէ ֆնհարմի իր պաշտօնէն գլուխն անցաւ։

Լոնտրա 19 փետր.

Ցամ. Բօնս. 49
» փոխ 1869 39գ։
» » 1871 72
Անպչ. Բօնս. 92գ։
Ելֆիան 16
Մօհար 45գ։

Լիվերբուլ 17 ցնուար.

Բամպակ՝ Մ. Ն. Օ. 11գ։
Ցատուած 12000 հակ։
Մթերք 535000 հակ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ առաւօտ Գարբանեան Պալատին ոտնին առթիւ, վեհ. Յուլիանը չքնդ հանդ. խոր Լուլիան Սիմէոնի մկկիթը գնաց աղօթելու։

Գիտութեան խորհուրդը (Շուրբայի Տեղէթի)՝ նոր կազմութիւն մ՚բառանալով՝ մեկի տեղ երեք բաժնի վերածեցաւ։

1. Գաւառական (մաշհաքէմանի)
2. Ներքին (ատաթիթի)
3. Բարեկարգութիւն (թանզիմաթի)։

Այս կարգադրութեամբ Գիտութեան խորհրդարանոյ թիւը նուազեցաւ եւ մեայելոյ տասակոր 4000 ի իջաւ։ Մասնիներուն ատատանն ալ ցեն 2000ի, եւ Մեծ ատիներունը 750 էն 1000ի իջաւ։

Ամերիկաներէն ժողովրդական ատատանութեան բանարարեն մէջ կարդացուեցաւ՝ Բուամնաց քանէրիրիոյին մէջ եղած գողութեան հետեւանքով երեք բանարարիները գտան գողերը։ Գողերը՝ Ամերիկայի Գանատայի մէջ գտնուած ատեն։ Գանատայի Գանատայի Գանատայի

նոյն իսկ Երեսփոխանութիւնն այդպիսի պարտք չկրնայ փոխանորդին վրայ եւ ոչ ալ ազգէ լսել Կաթողիկոսին կանգնելիք, ինչպէս որ բրաւ, այն առանց Պրուսական Գատարքաքը կոպտոր եւ խնդիրը բուն իսկ Կաթողիկոսին եւ Թուրքիոյ Հայոց Երեսփոխանութեան մէջ կրնայ։

Ըսենք թէ ի՞նչա. Երեսփոխանութիւնն այս յանձնարարութիւնը չընար իր Լիբրազան Նախագահին, որ դիմէ Վեհ. Կաթողիկոսին. զանազի Վեհ. Կաթողիկոսն անպատուեց եւ տեսանելի եղաւ թողուց Թուրքիոյ Հայոց Երեսփոխանութեան բարոյը եւ քննութիւնը Պարամէնիա անուն կարգաւորելու գլխ. որով մեր սանեցն Հայոց Կաթողիկոսութիւնը Սերբոց Հոյոց Թարոցած Նուիրական յանձնի։ եւ ոչ միայն այսչափ այլ եւ նոր եպիսկոպոսներ կարգերով կաշկանդուած. որով իր սանեցն Հայոց Կաթողիկոսութեան դշանակութիւնը փոքրիկացած եւ աշնչացած է գրեթէ։

Թող Վեհ. Կաթողիկոսն այդպիսի պատասխանիներ ներքեւ։ Ի. Պօլսոյ Պատրիարքին դրած փոխանորդ ուներ երարդիր չիտեսնէ. եւ այս միաբան եթէ խարէն եղիսկոպոսին կանչուկ գրկած է, չատ սխալած է. քանի մը պուտատոս խիստ բիներու բացագանչութեանց ներքեւ այդպիսի խորհուրդ մը քալեցնել։

Վեհ. Կաթողիկոսի հետաղրին, ինչպէս նաեւ կանդակներն եւ Էջմիածնի Արարատ ամսագիրը, ասէպ ասէպ լեղրեցած են սա խօսքը. սանեցն Հայոց Կաթողիկոսի նախագահութիւնը ներքեւ եկեղեցական ընդ. ժողովոյ կը վերաբերի այսպիսի սխալ եւ նոր եղանակ կարգերով կաշկանդուած. որով իր սանեցն Հայոց Կաթողիկոսութեան դշանակութիւնը՝ ազգանուն Գատարքաքը եւ ընդ. ժողովոյ մեծ ազդեցութիւնն անգամ վերցնելի գրկուած է. ինչպէս ուրեմն կ'առաջարկէք կամ առաջարկելու ձեւեր կ'ընէք, (դիտնալու համար թէ ի՞նչ բնդունելութիւն ալեան գտնէք)։ եկեղեցին այ որ ուզէ, հոն կը ժողովի. եւ ոչ թէ Կաթողիկոսին ուզած տեղը։ Ձեր Վեհարանութիւնն ի Սուրբ Երուսաղէմ ուխտ մ'ընելու թոչ հաճի, ինչպէս երբեմն ձեր երբեմանկոյիչասակ նախորդները կընէին, ժամանակաւ Երուսաղէմայ Պատրիարք ալեան լինիք ու չկրցիք լինել։ այժմ Կաթողիկոս սանեցն Հայոց հրամեցէք այդ լուութիւն մ'ընել Սուրբ տեղեաց։ եւ անդ նախագահել եկեղեցական Հայոց։ Հոնկէ յետոյ տեղ չիկայ ազդային եկեղ. ընդ. ժողով գումարելու։ Քրիստոսի Ս. Գերեզմանին մոտ, Ս. Յակոբայ վանաց մէջ, որ կրնայ սրբանալու հիւրընկալել Հայասանեաց եկեղեցոյ զաւակները։ Ապա թէ ոչ՝ ընտրեցէք ուրիշ տեղ մը, ազատ երկիր մը, ուր մեզ կրնանք հոմանքանի երթալ։ պատմեցէք որ կարող լինիք հոն երթալու։ Գալատ տեղը մի՛ աչխատիք, այս օրուան Ս. Էջմիածինը միշտ մեզ։ հոն եւ ուրիշ տեղ ժողով գումարելու մէջ մեծամեծ եւ անհաւատարելի դիւրութիւնք կան, գաղանիքներ կան, որոց վրայ ոչ կուզենք խօսիլ յանիրաւ յոյսերու մը։

ՕՐԱԳՐԻ ԳԼԽԱՒՈՐ ՕՐԱԳՐԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Գ.

Օրէրէ 1870 ֆեբր. 24։

Հետաքրքրական է Վեհ. Կաթուղիկոսէն եկած Ջ հասմակներուն 1870 յունվ. 2ի գրաբիրն եւ փետրուար 12ին Պոլիս հասնիին. ԿԵՐԵՒԱՑ ՍԻ ԲԱՅԱԿԱՆ ՄԵԾԿԱԿ ՊՏՈՒՏ ՄԸ ԸՐԵՐ ԵՆ. ԱՏՍԻՆՈՒԸՆ ԲԱՅՐՍԿՅԱՒԻՐԸ ԱՉՔԻ ԱՆՏՅԱԼԷ ԵՏԵՒ ՊՏԼԻՍ ՈՒՂԼԻՆՔՈՒՆ ԵՆ*. Դեռ հետաքրքրական է նոյն հասմակներուն մէջ ազդային լրագրոց նեռուած խոշորկէկ քարը։ այսինքն անձնական չահս. հանար ազգրնտաւոր կրօնաւորներ կը պարսաւանեն եղեր առանց։

Բայց ընենք, ազդային լրագրոց ուրեմն կաշառ. կուաւեն եղեր խաշտառէն եւ նիզոդասէն, ինչպէս որ յայտարարութեամբ մը հանրածանօթ ալեան պէտք կարմաստանէր նարին վերնատաւութիւնը թէ կաշառ խոստացած ըլլայ իրեն։

Նոյդ անգիւթիւնները ո՞ր բանի ալ չ'ուզա կը հասնին տեղը. է՛հ. չիք ինչ ծածուկ որ ոչ յայտնուցի. ոչ ոչ այս դատանիքն ալ որ մի երեւան գայ։

---

* Արդեօք Արագրին հաւաքն ինչ է Վ.Հ. կաթուղիկոսի վերջին հեռագրին, կանգնելն եւ այլնին վրայ . . . ։

Դ.

Օրէրէ 1870 ֆեբր. 28։

Մեր. Վեհ. Կաթուղիկոսը իր այդպիսի ուռանց Էնէրեցոյ ոմբոզրոբեանը Կերկոյոյ-ցիներուն պաշարեալ վիճակին մէջ՝ կուզէ ԳՈՐԾԱԳԱԿԱՆ ԳԼՈՒԽՔ ըլլալ Տաճկատանի Հայոց եկեղեցական ներքին գործոց. նոյնը կուզէ Հռոմայ Գասդը իր պատգամն գրելութեամբը։

Ե.

Օրէրէ 1870 հոկտ. 16։

Մամուլի մէջ կարդացինք թէ Վահան. Ըռեան էֆենտի՝ Վեհ. Կաթուղիկոսէն վերջերս եկած նամակաց պատասխան մը գրած է. բայց ասուղենցինք որ ասանկ նամակ մը դարձած չէ, եւ կը յուսանք թէ երբեմանք ալ չանեն. քանզի ըստ մեզ՝ ԱՐԻԵՆ ՀԱՅԱՍԻԱՅՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՑՏՈՆՑ ԴԱԽՈՒՏԱԼԻՑ ԲԱՌԵՐՆ ԵՒ ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻՔ ՈՉԻՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒՆ Է։** ինչ հարկ ուրեմն նորէն դատապարտութիւն պահանջելու։

(Շարունակելի)

Օրագրի խմբագրին այս օրերս հասնած դատուամ գոյութիւն սպառասխանները նոյն իսկ իր անգեղծ թերթերէն եւ իր դրած յօդուածներէն հանելով իր առջեւ դրած ժամանակներս։ անպատեհ չլինիր կարդնել Ընդ. Ժողովոյ երրորդ նստին մէջ բրած հետեւեալ յայտարարութիւնն ալ հոս դնել։

Ահաւասիկ։

«Պոհ մը առաջ Իսմայիլեան էֆենտին յանուն Բաղ. ժողովոյ յայտնեց թէ Ցայ կամուղիկոսութեան խնդիրը վճռուած է արդէն եւ Ընդ. ժողովը միայն ընտրութեան ձեւին վրայ պէտք է վիճաբանի։ Ապիկոյ երեսփոխանաց վիճաբանութիւնը սահմանափակել բանել է, որպ. զեմ կը բաղդեմ եւ կանգնիմ բուն խնդրոյն։ Տաճկատանի Հայ ժողովրդն բանի մը կիսմանամ նաեւ Ցայ եւ Աղթամարայ ժողովրդն ալ մէկ կանոնաց մէջ բամանուամ գնել երբէք՝ չեմ կրնար ընդունիլ։ Եր եկեղեցին հոս բոլորն չը հանչէ. եւ Ազգին չանը եկեղեցոյ միութիւնը մէջ կը տեսնեմ։ Հիմայ Դիկոլաոսի ապաժանաւորութեան կամ տնարժանաւորութեան վրայ էր վիճաբանութիւնը։ Ըստ իս խնդիրը հիմայ ոնձի վրայ չէ, ոմն ոռակաչի խնդիր չէ, այլ նոյն իսկ ոմն ոռայ խնդիրն է։ Ընդ. Ժողովը՝ ինչպէս ամանք կը գնեն՝ պարտաւոր է երբեւ Էջմիածնի կոնսիստորն կարդնել որ անիկայ արդէն իր կարծիքը յայտնած եւ պահանջած է՝ կամ խոնարհ հպատակութիւն ու ինդ ն. կամ ընդարութիւն։ ասոր այս յայտարարութեան առջեւ իսմէն կրկին կարդնել։ հարցնելը է։ Ընդ. Նպատակը ընդարձակ ընդ. է։»

Աբ. Էդրարդ Նարի Ընդ. Ժողովոյ
4 Սեպտ. 1870։

Այս ասողերը կարդացողն անհնար է չզարմանալ եւ ապշելով չհարցնել ինքնիրեն թէ ի՞նչ զարմանահրաշ ազդեցութեամբ Ագաճն Էֆէնտի այսօր ընդարձակը յորդորմին փոխած եւ այս ասասիճան ծայրայեղ հակասութեանց մէջ ինկած է։

Գ. Նիկ. Մ. Թիրգինասեան ի՞նչ կրնէ այս ապայտացեալ հակասութեանց. կը փափաքինք որ ուշնէ՝ ոնձան ընդունելի ասանց վրայ ալ ֆորձելու, սուտ դատասատան մ'ընէր։

Ինչպէս որ ծանուցուած էր Բրուսելեալ Մեծ. Յօրթիարքեան եւ բէկ Օրթագեղի Փլիւպին մէջ Հայկական հին սեպագրոց վրայ դարձեալ հաւանաբար 'ի Ներկայս Թեան բացմաթիւ Հայ եւ օտարազգի ասասիանաց եւ պատուաւոր ընտանեաց։

Այս ճառախօսութեան մեր ազ. ներկայ դատուելու բարձն ունենալով, անցեալ չորթ. Պատուական ազնիւ եղբարց կողմէ մեզ հաղորդուած եւ Մոսիսի 1196 թուով հրատարակուած տեղեկութեանց ճշդութեանն անձամբ վերահասու եղանք։

Ճառախօսութեան վերջը՝ որ ամեն ունկնդրաց եռանդաւոր ծափահարութեամբ ընդունուեցաւ, Պեծ. Յօրթիարքեան Բ. Շիշմանեան էֆէնտի հանուն բանախօսութիւն մ'ու զրեց Յօրթիարքեան Պարթմանայ հետեւեալ խմբագրով։

«Ձեր բարձրագիւն ազնիւութիւնը մեր շնորհակալութիւններէն դեր ա'ի վերոյ է։ փառն զի անանք որ հերոզուսաի։ Քահանայութեան եւ Պատրէս Խորենացիի գործը կը չարաբանակեն։ ոչ թէ մէկ ազգի մը, այլ ընդհանուր մարդկութեան բարերար կը համարուին։ Դուք ալ, Յօրթիար, այն մեծ արարքարարներուն կարգ էն էք։ ուստի եւ ընդհանուր մարդկութեան եւ արքայազգ իսուութեան արժանի։»

Մեր խարդեղածութիւնն ուրիշ թուով։

ԿԻՐԹ ԸՆԿԱՆԴ

Ամուսնի Նուագարեան եւ Շահնազարեան Ճառանիսարարաց Գինքերութիւն Էրզրումի Նպատակն եւ ազգ. Ընդանք։

(Շարունակութիւն տես թիւ 1193)

Պատասխանի Հայուն համար չատ անելի օգտակար է՝ ի հարկէ որ իր վարդապետը կամ քահանան նոր եւ առաջ գործնական հնարութեանց տէր եւ ապա Բանասէր, Լատինագէտ, Ասատատարան։ Եւայլն ըլլայ։ Սա ալ հոնարաւոր չէ թէ կատարեալ Ասատատարաներ։ Դուռ ալ աներ Եւայլն ունենալ կարենալու համար բարձրագոյն կարգի հանրապետական կամ ասատատարական փարմասան ուսանելու է, զոր չունինք, եւ նոր կայ մի ճանաչուս մէջ ունենալ ալ չիմք կարող։ Մեր պարտքը այժմ այն բնոյ է ինչ որ կարեւորագոյն եւ օգտակարագոյն է, ուրեմն մեծ յանեքը դարոց եկեղեցական սերնդեներուն կանոնիկով։ Եթէ մեր նոր խորհրդները՝ փոխանակ երգարանի յոգեւոր խաբուելու, փոխանակ անգործագրելի մեռնարիութեանց համար ժամանակ եւ մէջոց փառնելու, իրենց ժամանակին եւ ազգին պէտքերը աւելի լաւ հասկացած եւ իրենց միջոցները աւելի լաւ կշռած եւ ըստ այնմ գործ ունեցած ըլլային մենք ալ այժմ կարող կրլլայինք անանց գրան հմանցը վրայ աւելի հշտակաց չէնքեր բարձրացնել։ Անիրաւութիւն բրած կըլլանք մեր նախորդներուն դէմ՝ եթէ չը փութանք լսելու թէ ամեն ազգ որ նոր կոկի յառաջդիմութեան քայլեր առնել, պատանեկան հասակի յատկութիւնները կունենայ. եւ պատանեաց պէս աւելի հրեւակայութեամբ կը գործէ քան թէ խորհրդով։

Արդ՝ փարձարանիս խնամակալութիւնը վերը մէջ բերուած պատմանները ի նկատի առնելով՝ եւրոպայի միջին կարգի գործնական վարժարանաց ընթացքը ընդունած է։ ի հարկէ թէ միջոցներուն եւ ազգին պիտոյիցը պատնուած փոփոխութիւններն ընելով։ եւ կը տեսնայ հեռագնում աւելի լրացնել դայն եւ կատարելագործել։ Այս ընթացքով ժամանակ օրենքը մինչեւ վերջերս դասատ-

---

* Լաւ. դիտելու է բաներն ու անանց խնամանները։ վասն զի Վ.Հ. կաթուղիկոսին այժմեան յարուցած խնդիրը մի եւ նոյնն է. այսինքն ասանց եկեղեցոյ գործակցութեան. կամ որ նոյն է՝ ասանց Հայրապետական անկախութեանն ու իրաւասութիւնը ձեռք բերելու՝ իշխել եւ հրամայել, եւ կոր հնազանդութիւն պահանջել։

** Ցարտեղը չկայ թէ Վ.Հ. Կաթուղիկոսին այժմեան կոնդակն ու հեռագիրն ալ հասարակաց դատաստանէն իրենց դատաստարութիւնն ստացած են։ մէկ. ասանց Արագրի գործակցութեան։

բանին աւարտումը ոչխարհական ազա-
կերատց հետ միասին, սրտի ուսանին, եւ
այնուհետեւ իրենց միայն յատկացած երի-
տաս դասարան պիտի ուղեւորեն, ուր ոչ-
ափ ուսանին դիմաւորագէս Երօնագի-
տութիւն ընդարձակ, Ընդհանուր եկեղե-
ցական եւ Հայաստանեայց եկեղեցոյ
պատմութիւն, Եկեղեցական դրականու-
թիւն ընդհանուր եւ ազգային, Աստուա-
ծաբանութիւն, Զուգաբերեն, Լատիներէն
եւ եկեղեցական երաժշտութիւն։ Այս ըն-
թացքով վարժարանիս ժառանգաւորնե-
ր ի հարկէ Եւրոպայի օտարազգեան հո-
դեւորականաց չափ խորիմաստ Աստուա-
ծաբաններ չեն ըլլար, բայց իրենց ազ-
գին եւ միանգամայն եկեղեցւոյն օգտա-
կար պաշտօնեաներ կրնան ըլլալ։ Լակ
մոչակաւոր ազակերատց դասերէ՝ կրնանք
թէ վարժարանս յատկապէս այս ինչ
պաշտօնին կամ արուեստին համար մարդ
չի պատրաստեր, եւ անկարելի է որ այդ
բանը ընէ, նախ՝ վասն զի իր աշակերտ-
ատց ապագան բնաւորած կոյսար աշա-
կերտ մը փոքր՝ի չատէ չափահաս եւ խե-
լամտաս ըլլալու է որ իր ընդունակու-
թիւնն եւ տրամադրութիւնը հաստատ
ընորէ իր մասնաւոր դրազմունքը. այդ
համար միայն մարդս կարող է թէ ինք իրեն
եւ թէ ոյլոց օգտաւոր ըլլալ։ Երկրորդ՝
վարժարանս չուզեր համարուածներն ան-
պիտի խոստումներ ընել, որք փոքր՝ի
չատէ բան հասկացող անձանց առջեւ
ծաղրելի եւ պատուելի ըլլան. թէ եւ
վասն ըլլայ թէ հաւատացող բարեմիտ-
ներ ալ կը գանուին։ Վարժարանս մէկ
մէկ բան միայն կարող է վատանութեամբ
խոստանալ—ան է թէ ինք իր ընդա-
նուած գործնական ընթացքովը. որ ուրիշ
ազգաց մէջ մեծ արդիւնք առաջ բերած
է արդէն. իր աշակերտաց այնպիսի մի-
ատուր զարգացում եւ գործնական ազ-
դութիւն կուտայ, որ անոնք իրենց ա-
պագային մէջ ինչ առաջարէր ալ ընտրու-
լ ըլան՝ կրնան իրենց ատացած կըրթ-
ութիւնովը գէմերնին եկած խոչընդոտ-
ները յաղթել, իրենց ընտրած ասպա-
ւելին պահանջած մասնաւոր հմտութիւն-
ները գիրաւ եւ շուտ ձեռք բերել, ի-
րենց գործին տէրն ելլայ եւ հաստատ
կրթեան օգտակար եւ գործնական ան-
դամ հանդիսանայ։

Վարժարանս իր ընդունած եւ գոր-
ծադրած հիմնադրին եւ ուղղութեանը
վրայ միայն մարդս կարող է թէ ինք
եւ թէ այ

Հեռաբեռալ Նամակը ամենքան թղթատարութիւնը բերաւ մեզ։

. . . Տէր։

Ներկայս ընդանելով հեռաբեռալ ազգապարակին Նամակս պատասխան Մասիսի առաջին թուոյն մէջ հրատարակելիք կը թողուի։

Աւ յարգոյ Ռուսոնեան ազգ Թրնաբեան

Մասիսի 1171 եւ 78 թիւերն ալ յարգու ձեռքս հասնելով ձեր մէկ Նամակն ու ազգը կարդացի, թէ եւ ձեր հետ գրեթէ հաշիւս մնացած չէ, սակայն էլի իմ ուրիշ պարտաւորութիւնքս կոչեցան թարգմանելու ընելով կը դրէք թողներուն որ եւ ալ իմ միրջին պատասխանս կուտամ։

Նիւալ է ձեր կարդալքը թէ եւ տեսնել կարելի թեան մէջ եւ. քան լեղի։ այլ քանի մը կարուածներու եւ. 1871 տարւոյ գիրքին ամիսներուն գաղտնիներէն անտեղի զրպնուած հեռագիրներէն կրած ցաւանքս յաղթելու նպատակս. կը չրջիմ յայտնապէս բարերեր երիցներս։ այս ճամբորդութեան մէջ հանդիպած տարաբարդութեան ոտիպակով էր որ տակէ տաւալ 0/0ին պարքան վճարելս կարդութիւնս մեացած ըլլալը առաջարկած եմ. եթէ 0/0ն այնքանը՝ ձեզ դահ չընելով կարդէք ուրիշ կարգադրութիւն մը տար պատրաստ եմ ձեր հետ բանակցելու հանար որպես տեսար մէկը ցուցնել, բայց պէտք է նախ ձեր նեարքին նպատակին հանելս տնկարարութիւններդ յու ճանչնալով . . . * փոխանակ ինձ կարիկցելս. ձեւերով վիրակենց տեսութեան . . . խաբեր ընելս. ձեր եւ իմ կարուտս վերակենդանացնելս ճարը մնաց էրէք . . . Հաւատարիմ եւ. ճշմարիտ կարծուած քանի մը տնձանց առաջերը՝ որ իմ բացակայութեանս հատատի մուտքս հատարակութեան պայմանի ճամանակ, երբ նպատակիս հասնիմ տեսնեց ամենը պիտի յայտնուին . . . ։ ճշմարիտ են իմ խաբերս, նիթէ գալ կարկէք հիանակալնի դարձին կարդացութիւնն մը տալ։ մի մոռնաք խաբերս, այս միջոցս ազատ էք բանակցութեան մանալու. պատրաստ եմ ես յուշնել մէկը օր ժամանակ ալ կամիք։

Ա. Գ. Աբէլեան

* Ակելորս եւ. ճանր խոսքերու տեղը կենա գրենք։ Ծան. խմբ.

ՕԳՏՈՒՏԻՒԹԻՒՆ

ԱՌ ԹԱՑԵՐԱՄԷՐ ՀԱՑԻ

Ազգային թատրանի անդրանիկ դերասանուհին բլլալ՝ դարձէ ինձ այնքան պատիւ չէի համարիր՝ եթէ հասարակութեան ներսի համակրութիւնը պիտ ոչ մանրբէս աւելի պատուած չբլլար։

Արդարեւ հարկ էր որ ես ալ իմ երախտագիտութիւնս արդեանքս յայտնեցնելս համար թատերական ասպարէզիս բոլորովին չմեկնանալի, եւ եթէ ոչ միշտ եւ. շարունակ՝ գէթ երբեմն երբեմն ասպարան մէջ իմ դերս ընդունիլ ասպարեսս հանրէի կենացս քանի մը օրերը։

Ընտանեկան տիպարութիւնս ներեց անցեալ ասրի արտիս փափաքը դարձապէս բայց այս անգամ հանդէս ազգում կատարելի լսել բարեհաճեցան։

Արդ. պատիւ կը համարիմ ինձ ծանուցանել որ այսպիսի գնդեցկահիւս եւ վսեմ ազգերպութիւն մը ասժանաւ որ կերպով ներկայացուցեր՝ մեր կողմանէ մեծ ջանք եւ գոհացութիւն ընել յանձնառու եղած ժամանակ իրաւունք ունիմ յուսալու որ եւ. Հայաստի հատարակութիւնը ասժանաւոր ընդունելութիւնի մը պայմանաւորելու։

Անշուշտ եմ որ այս հրատէրս պիտի գնահատեն համայատասխանել ամենն անոնք որ թատերական հմտարիս հաշակ ունին եւ. գիտեն յարգել աշխարհաքաղաք հեղինակի մը գործը, եւ զայն ներկայացնող դերասանաց անձնանուէր ջանքը։

Ա. Բ. Պեշիկեան

ԹՈՒՏԻՐՈՆ ԳԻՇՂԱԼԻԱՆՑ

ԲԼՐԱ ՄԱՅ ՓՈՂՈՑ

1872 Փետր. 11 Ուրբաթ. Թիւր ժամ գիշեր 3

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԱԼԻ

ՄԵՐՈՒՈՒ

ԳԱՇԱԿՈՐՈՅՍ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

Ողբերգութիւն՝ ի հինգ արարուածս

Հեղինակութիւն մեծանուն ԱԼԻԳԻԷՐԻՍ

Թարգմանութիւն Ա. Գ. ՆԱԶԱՐԵԱՆԻ

ԹԱՏՐՈՆ ԹԻՓԼԻՍԻՈՅ ՁԱՒԵՑՏ ՄԸ

Ամսոյս Յունուար 31ին, Հինգշաբթի

ԳՐԵԱՑ Գ. Թ. ՅԱՄՈՒԼԵԱՃԵԱՆ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ազգային Հիւանդանոցիս կոչուած ուսանողներն Լեւոն-քուլէի մոտ Գ. Գալկոր Եկեղեցոյ հնոց ոչնարանը, նոյնպէս Հիւանդանոցի գէմ եղող դեղեկական արհարանը, եւ անոր մոտ եղող արհարանը 1872 մարտ 1ին վարձու. պիտի ասուին, օրը որ կուզէ միշտ եւ. կիրակի ընելը վարձու բռնել, մինչեւ. օրաչեալ թերեւսկոր կը հրատարեալ՝ ի մեծ նոր խան մինչեւ յարկ թիւ. 49 Ազգ. Հիւանդանոցի դրասենեակը, ուր հարկ եղած ուսումնութիւն եւ պարանի պիտի ըլլայ։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՏԻՒԶԵՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՄ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ԳԼԽՍ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՊՐՈՑԱՑ

Ա. յս գիրքը՝ որ Ա. Մ. Վ. Գարեգին Եպիսկոպոսի աշխատասիրութեամբը յօրինուած եւ Ք. Գաֆֆաֆեանի տպարանը տպուած, կը ծախսուի ոսոր գրասենը ի գին 6 դր. կը բաղկանայ 120 էջէ եւ ուսումնական աշխարհագրութիւնն պոյ խոսոյ ուրիշ նոյներէն գրուածներէն ուսերի ընդարձակ եւ հիմնական կերպով կը պարունակէ Ռուսական աշխարհագրութեան բովանդակութիւնները։ Ասոր մէջ խոսուած է ըստ մարթելոյ պարզ կերպով արեգակնային գրութեան մարմինները, այսինքն մոլորակաց, եւ մանաւանդ արեգական երկրիս եւ լուսնայ վրայ։ տարբերակումն նը. կատմամբ։ ասոնց այլ եւ այլ յարմարութիւնները, մեծութիւնը, հեռաւորութիւնը, եւ զանազան փոփոխութիւնն։ տարւոյ եւ օրերու։ այլ եւ այլ հաշիւներն ամենայն պատճառներովը բացատրուած են։ Ասոնցայ եւ ուրիշ երկնային մարմիններու վրայ այլ քանի մը կարեւոր անդրադարձութիւններ կը պարունակէ։ Ընդ դահ։ 40 պատկերներով երկու ապատակ։ Մեծարգոյ հեղինակը հաւատացած ձեզ Ազգային դպրոցաց այս մասին ծառայութիւն մը կընէ։ ուստի գոչեալ ուշադրութիւնը։ կը հրաւիրեմ իւր այս աշխատասիրութեանը վրայ։

ՕՐԻՍՊԳ ՅԱՅԳԵՆԹԻՆԻ

ՀԻՆԳԻՆՈՒՄ

ԺՕՐԺ ՍԱՆ

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ

ԳՐ. ՁԻԼԻՆԳԻՐՅԱՆ

Տպագրութիւն Տէտէեան

Ընտասիրաց ազգարարութեան ապժանի ժամանակակից վէպ մը, 368 երեսներէ բաղկացեալ։ կը ծախսուի Հայ դրատներուն քով եւ Զաքարիա Ճըլլար հօղուչ. թիւ. 10 Տէտէեանց վաճառատունը, գին 18 դրաչ։

Այս լրագիրը չաբաթը երեք անգամ կը հրատարակուի։ երկշաբթի, հինգշաբթի եւ չաբաթ օրերը։ Բաժանողագրութեան տեղերն են Կ. Պոլիս Զինեի խանը վերի յարկը թիւ 6 Պատրիարքարանը։

Իսկ գաւառաց մէջ Հանուսնաց հոգաբարձուաց տեղեակները։

ԵՐԶՈՒՄ. Սահակեան ազգ Տէտէեան.

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Թորոս ազգ ասկերիչ.

ԱՏԱՐԱԶԱՐ. Մինասոյ ազգ Տ. Գէորգեան.

ՊՐՈՒՍԱ. Սահակեան ազգ Թանկէրեան.

ԹԷՈԴՈՍԻԱ. Հաճարանում ազգ Գուլզարեան.

ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր ազգ Աշճեանց

ԳԱՍԻՆ. կարապետ ազգ Ջաքարեան.

ՄԱՒԵ. Մկրտիչ ազգ Փոմիկեան.

ՍԵՒԱՍՏԻԱ. Վարդան Լիկնոյ Սրգսարեան.

ԵԱՖ. Մ. ազգ Խաչիկեան.

ՏՈՓԶԱՆ Մկրտիչ ազգ Աշճեան.

ՀԱԼԷՊ. Դիմիտրաքոս ազգ Տէր Մարգարեան.

ՍԻԶԱՆԱ. Թաթիկոս ազգ Թաքրաստեան.

ՍԻՎԱՍԻԱՅՈՒ. կարապետ ազգ Պարգամեան։

Ուրիշ քաղաքներէ սուրբագրութիւն ուղղելու այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ

Կ. Ս. ԴԵՊԵՆԵՃԵԱՆ

Ի ՀՈՒՍԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՒՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ ԶԻՆԵԻԻ ԽԱՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 8ԷՆ

(ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼՈՒՍԱՅԻՆ ՀՇՄ 1087 ԹՎԱԿԱՆԻՆ)

Լուսնայ 3 ամիս գուրուշ 108½

Մարտիրիա »

ԸՆԹԱՑՔ ԳՐԱՄԱՑՆ

8 ՓԵՏՐՎԱՐ

Անգլ. լիրա	գուրուշ	109.
Ֆրանսական ոսկի	»	87
Խրէսխալ առուս	»	89,10
Գերմանիոյ	»	51,25
Հինգ Ֆրանք	»	—
Հինգնոյ	»	105.30
Գլինձ	»	118,20

ԹՈՒՅԱՆԴԵՆՈՒԹԻՒՆ 8 ՓԵՏՐՎԱՐ

Ա Ր Մ Տ Ի Ի

Ցորեն կարմիր	Պէսարապիա	32	—36
» »	Ազագ	34	—37
» »	Պալէրք	29	—32
» »	Պուրիաց	29	—32
» »	Թէքիրտաղ	29	—32
Կակուղ	Ազագ	29	—31
» »	Պէսարապիա	—	—
Կիրք Ռուսնա		28	—30
Այրէն Կակուղ	Պուրկաց	28	30
Վարոնա		30—32	
» »	Պալէրք	28—30	
Նեքիրատորեն թունա		18—16	
»	Անուասլ.	16½—17	
Գարի թունա		13—13½	
»	Անուասլ.		

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

Ի ՍԱՂԱԿ ՏԱՐԻ

Պուրսա	գրուշ	—
Անուասլ	»	—
Քօրօս		
Լիմիրնէ	»	
Ծոխած	»	

Ի ԱՄՍԱԿԱՆ Գրուշ

Կէյմէ	հօխա	9 1/4
Իզմիր	»	10 1/2
Վարոնա	»	9 1/4
Պարսկական	»	7 3/4
Վրասական	»	8

Ի ՈՒՆԻՐ

Անասոյու յուսցուած	հօխա	20—17
» չյուսացուած	»	9—
Բուռնէյի յուսացուած	»	17—20
» չյուսացուած	»	8½—9½
Վրասական յուսացուած	»	11½—
» կէս		12 1/2
» չյուսացուած	»	— —
Տոպուռնա	»	10 —
Նոսկի Շէրիֆ	»	9 —10

Մ Ա Ք Ր

Պարսկական	հօխա	11—
Անասոյու	»	10—
Ճերմակ	»	6—7

Ջ Է Ր Բ Ի

Գարերի Ա. տեսակ	հօխա	20—20½
» Բ. »	»	19½—
Էնգլիերի »	»	— —
Թոզոպի »	»	18½—19
Աբեկեր »	»	17 —
Նոզդաս »	»	16—17
Զօրուտ		16—17

Թ Ի Ղ Թ Ի Թ

Ընգլիերիս	հօխա	50 —
Պասասական	»	48 —
Պէյրաղար	»	31 —
Զէրբէկ	»	—
Վան	»	29 —

Ա Ց Ծ Ի Մ Ո Ր Թ

Ամասիա	6½	հատ	մէկ Ս. Լ.
Եոզղատ	7	»	» »
Սիվաս	»	»	» »
Էրզրում	7½	»	» »
Գոյսէրի	»	»	» »

Ջ Ա Ք

Մուսանիա	հօխա	7½—
Բուրսա	»	6½—7
Հաճրդ	»	10 —
Միխալիճ	»	7 —
Գլինձ Թոզոպի երկրին մէջ		9½—10
Սայէդ Դասմանոյ	հօխա	—
Ագիսն	»	230 —250
Գիրիտ	»	29 —30
Սուսամ	»	—
Կուսուսա Սնուսա	Փիլէ	—
» Բուսմիլի	»	—
Մեռաքա Պարսկ. Բէյլա	»	42 —44
Պրուսա		83 —42

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

Խանվէ Բիօլ. սեսակ 100	հօխ.	գուրուշ	1150—1200
» Բ. »	»		
Նէմշն	»	15	16
Շուքար փոշի Անգղ. կնդ.		230—	
» » Գուդղ.	»		—
» գլուխ Գաղղ.		300—	
Գայ Գենկիզ	հօխան	26	—
» Բէլգա ծոպիկ	»	45	—60
Անոդ (գայայ)	կնդ.	1010—1015	
Պզպեղ (պիպէր)	հօխա	10½—	
Լեզակ (չիլիա) Գէնիայա	»	120	—140
» » Մատրաս	»	—	— 70
Զինք սարեա 100	հօխա	ֆր.	10 —
Երկաթ ծոպանի		70	—
» սարեան		75	—
» բեւեռագիր		64	—66
Քարիֆիա			—
Բրինձ Յապոնիոյ 100	ֆիլ.	ֆր.	45
Կապար Լ. Ռուսիոյ	գրուշ	13	—14
Կաֆէպար		35	— 40